

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa E. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w W.
o zapłatę z tytułu mobbingu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 stycznia 2021 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w B.
z dnia 28 marca 2019 r., sygn. akt V Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. na rzecz powódki E. W. 1.350 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w B. uwzględnił apelację powódki E. W. i zmienił oddalający jej powództwo wyrok Sądu Rejonowego w B. z 13 listopada 2018 r. w ten sposób, że zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. na rzecz powódki 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia za mobbing z odsetkami i kosztami procesu. Sąd Okręgowy uzupełnił postępowanie dowodowe i stwierdził, że powódka była mobbingowana przez przełożoną I. D.. Zachowanie polegało na uporczywym i długotrwałym nękanii powódki. Wyczerpywało przesłanki z art. 94³ § 2 k.p. Mobbing wywołał u powódki rozstrój zdrowia. Uwzględniając istnienie

długotrwałej sytuacji mobbingowej, cierpienia psychiczne i długotrwałe leczenie psychiatryczne, które trwa oraz wielomiesięczne wyłączenia z życia zawodowego, Sąd uznał, że kwota 50.000 zł będzie odpowiednią kwotą zadośćuczynienia, której nie można uznać za wygórowaną.

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił naruszenie przepisów postępowania i prawa materialnego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Kwalifikowane uchybienia w zakresie przepisów postępowania doprowadziły do oczywiście błędnego zastosowania art. 94³ § 2 oraz art. 94³ § 3 k.p.

Oczywista zasadność skargi zachodzi wobec uchybień Sądu Okręgowego współkształtujących wydany wyrok, polegających na:

1. Przekroczeniu granic orzekania wyznaczonych treścią żądania powódki i wydaniu orzeczenia z naruszeniem przepisu art. 321 k.p.c. w zw. z art. 187 § 1 k.p.c. oraz w zw. z art. 378 k.p.c. Powódka żądała zasądzenia łącznie 50.000 zł tytułem częściowego zadośćuczynienia z tytułu mobbingu oraz naruszenia dóbr osobistych, nie określając jakie kwoty stanowią zadośćuczynienie z poszczególnych tytułów. Sąd zasądził 50.000 zł wyłącznie z tytułu mobbingu nie wskazując jednocześnie, że jest to jedynie częściowe zaspokojenie roszczenia powódki, nadto, że obejmuje również zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powódki, o żądaniu powódki zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych Sąd drugiej instancji nie orzekał.
2. Przyjęciu, że powódka udowodniła fakty istotne w sprawie, z których wywodzi określone skutki, warunkujące zastosowanie art. 94³ § 3 k.p., tj. o tym czy i w jakim stopniu rozstrój zdrowia powódki był wynikiem innych okoliczności (np. mobbingu) niż wykonywane przez powódkę obowiązki zawodowe u pozwanego.
3. Skarga jest oczywiście uzasadniona również z uwagi na uchybienie przez Sąd Okręgowy przepisowi art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c., wyrażające się w niewyjaśnieniu podstawy prawnej wyroku i ograniczenie

tego obowiązku do przytoczenia art. 94³ § 3 k.p., przez co obiektywnie niemożliwym jest prześledzenie toku myślowego Sądu i podstaw ostatecznej decyzji, zarówno co do związku przyczynowo-skutkowego rozstroju zdrowia powódki z działaniami przełożonej powódki noszącymi znamiona mobbingu, a nie jak wskazali biegli w wyniku wykonywania obowiązków służbowych u pozwanego, jak również co do przyjętych kryteriów prowadzących do określenia wysokości zasądzonej na rzecz powódki sumy zadośćuczynienia za rozstrój zdrowia wywołany według Sądu drugiej instancji mobbingiem.

Powódka wniosła o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Skarżący nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona – art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Na początku wniosku błędnie zakłada, że podstawy kasacyjne (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) składają się na szczególną podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (*„co wyraża się w podniesionych zarzutach naruszenia prawa procesowego jak i materialnego ...”*). Nie jest to uprawnione, gdyż podstawy kasacyjne stanowią odrębną część skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Nie zastępują zatem zarzutów podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. ani ich uzasadnienia. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi powinien więc samodzielnie (odrębnie od podstaw kasacyjnych) wskazać i wykazać naruszenie przepisów, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest oczywiście wadliwy.

Skarżący dostrzega odrębność podstaw kasacyjnych i podstawy przedsądu bowiem w dalszej części przechodzi do „uchybień” Sądu Okręgowego” – pkt 1, 2, 3. Zarzuty te osobno ani razem nie uzasadniają stwierdzenia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z następujących przyczyn.

Ad 1. Nie można stwierdzić naruszenia 321 k.p.c. w zw. z art. 187 § 1 k.p.c. oraz w zw. z art. 378 k.p.c. Sentencja wyroku jednoznacznie określa tytuł zasądzonej kwoty (zadośćuczynienie za mobbing). Uzasadnienie wyroku wskazuje, że podstawą prawną jest art. 94³ § 3 k.p. Sąd nie orzekł o tym co nie było przedmiotem żądania. Sąd nie oddalił części powództwa, zatem uwzględnił je w całości. Skoro we wniosku nie podważa się ustalenia faktycznego i kwalifikacji prawnej mobbingu, to podstawą zasądzenia odszkodowania jest mobbing wywołujący rozstrój zdrowia, który obejmuje też naruszenie pracowniczych dóbr osobistych z art. 94³ § 2 k.p. W takiej sytuacji sąd nie orzekał ponad żądanie (321 k.p.c.). Nie jest konieczne wydzielenie, ile zasądził za uszczerbek na zdrowiu a ile za inne dobro osobiste, bo świadczenie jest jedno (zadośćuczynienie). Innymi słowy decyduje podstawa faktyczna, którą ocenia Sąd (*iura novit curia*) a podstawą zadośćuczynienia jest art. 94³ § 3 k.p. Przepis art. 321 k.p.c. naruszałby wyrok uwzględniający powództwo na innej podstawie faktycznej, na której powódka ani w pozwie, ani w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji nie opierała swojego żądania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 marca 2010 r., II PK 255/09). Innymi słowy Sąd uwzględnił żądanie powódki na podstawie art. 94³ § 3 k.p. a nie na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 23 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

Ad 2. W ocenie zarzutu materialnego wiążą ustalenia stanu faktycznego na których oparto wyrok (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Granicę ustaleń stanu faktycznego stanowi dwuinstancyjne postępowanie przed sądem powszechnym. Chodzi o to, że skoro podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), to ograniczenie to odnosi się również do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Art. 233 § 1 k.p.c. obejmuje ocenę dowodów i dlatego nie może być podstawą skargi kasacyjnej. Zasada ta obowiązuje na etapie przedsądu. Opinie biegłych stanowiły tylko część materiału dowodowego. W sprawie znaczenie miały też zeznania świadków. Sąd drugiej instancji samodzielnie ocenia dowody i ustala stan faktyczny. Biegli nie zajmowali się mobbingiem w prawnym znaczeniu, gdyż jest to domena rozstrzygnięcia sądowego. Do Sądu należy też ustalenie związku przyczynowego jaki warunkuje stwierdzenie mobbingu z art. 94³ § 2 k.p. Związek przyczynowy adekwatny (art. 361 k.c. w zw. z art. 300 k.p.) oraz mobbing należą do stanu faktycznego sprawy. Sąd

powszechny uznał sprawę za wyjaśnioną dostatecznie do rozstrzygnięcia. Skarżący nie zarzuca naruszenia art. 217 § 3 k.p.c. Uwaga ta wynika z tego, że skarżący nie może domagać się na etapie kasacyjnym ustalenia w jakim stopniu rozstrój zdrowia był wynikiem innych okoliczności, niż wykonywane przez powódkę obowiązki u pozwanego. Opinie biegłych mają swoje znaczenie, jednak ostatecznie o ustaleniach faktycznych decyduje sąd, a czyniąc ustalenia opiera się na całym zgromadzonym materiale (art. 382 k.p.c.). Opinie biegłych nie przesądzają kwestii materialnoprawnych, również wtedy, gdy się do nich odwołają lub używają pojęć prawnych. Nie jest zatem uprawniona teza, że „kwalifikowane uchybienia w zakresie prawa procesowego przełożyły się na dokonanie błędnej wykładni i niewłaściwe zastosowanie” art. 94³ § 2 k.p. oraz art. 94³ § 3 k.p.

Ad 3. Art. 328 § 2 k.p.c. nie został naruszony, gdyż uzasadnienie wyroku jest jasne w sferze faktycznej i rzeczowe w argumentacji prawnej. Nie jest to przepis, który stanowi płaszczyznę do podważania podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia. Sąd uzasadnił wysokość zasądzonej kwoty zadośćuczynienia (uzasadnienie wyroku *in fine*). Uzasadnienie wyroku sporządza się już po jego wydaniu i choćby dlatego nie ma wpływu na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Ponadto zadośćuczynienie ma kompensować w tym przypadku naruszenie określonych dóbr pracownika a także rozstrój zdrowia (art. 94³ § 2 i 3 k.p.). Regulacja pozostawia Sądowi określone uznanie, podobnie jak w art. 445 k.c. Skoro skarżący we wniosku nie kontestuje przesłanek wysokości zadośćuczynienia wskazanych przez Sąd, to nie można stwierdzić, że podważa tezę, iż zadośćuczynienie nie jest wygórowane.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 2 pkt 5, § 9 ust. 1 pkt 2, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (stawka minimalna 3.600 zł dla wpz 50.000 zł x 75% x 50).